

Beslut om utökning av Gammelsäterns naturreservat i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att utöka Gammelsäterns naturreservat med det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2. Naturreservatet utökas därmed med ca 131 ha till att omfatta 162,9 ha, huvudsakligen skogsmark. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Vad som nedan anges i fråga om naturreservatets syfte, reservatsbestämmelser och skötselplan skall gälla i hela det utökade reservatsområdet vid den tidpunkt då detta beslut vinner laga kraft. Motsvarande uppgifter i Länsstyrelsens tidigare beslut den 21 oktober 1991, dnr 2311-6971-89, skall upphöra att gälla vid samma tidpunkt.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen enligt bilaga 3 med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Gammelsäterns naturreservat
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
Natura 2000-beteckning	SE0620019, 32,0 ha, dvs det gamla reservatet
Församling/socken	Särna
Naturgeografisk region	33g, Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område
Areal	Total areal: 162,9 ha Landareal: 162,9 ha Produktiv skogsmark: 159,8 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet är att

Bevara biologisk mångfald

Bevara den naturskogsartade skogen i Gammelsätern inklusive områdets växt- och djurliv i naturlig utveckling samtidigt som möjligheterna till naturvårdande skogsbruksåtgärder och eventuell naturvårdsbränning inte inskränks.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Underlätta möjligheterna till friluftsliv och naturupplevelser i ett naturskogsområde med höga botaniska kvaliteter. Friluftslivsintresset är dock underordnat syftet att bevara de biologiska värdena.

Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

De livsmiljöer och arter enligt det så kallade art- och habitatdirektivet 92/43/EEG som förekommer i Gammelsätern ska skyddas.

Syftet ska nås genom

Föreskrifter för området

- Området undantas från rationellt skogsbruk och annan verksamhet som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen.

Skötsel i enlighet med skötselplan

- Skötselåtgärder i yngre bestånd inriktade på att gynna uppkomsten av naturliga successioner. Naturvårdsbränning eller anpassad släckning av spontana bränder i brandpräglade bestånd.
- Iordningställande och underhåll av leder och information om områdets värden.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologisk mångfald

Skogen i Gammelsäterns naturreservat är till stor del av naturskogsartad typ och har höga biologiska värden. Bl.a. påträffas rikligt av varglav och dvärgbägarlav i tallskogen, skrovel- och lunglav på gamla sälgar samt vedtrappmossa, violettgrå tagellav, större flatbagge, gropig brunbagge, lavskrika och tretåig hackspett i granskogen.

Av alldeles särskilt värde är de talrika, tidvis vattenfyllda små lokar som finns här och var. I dessa finns en mycket särpräglad och värdefull mossflora med de akut hotade arterna mikroskapania och stubbtrådmossa som främsta företrädare. Guckusko växer på två platser i området. De båda sistnämnda arterna omfattas av EU:s artdirektiv. En äldre uppgift om käppkrokmossa som också ingår i direktivet återstår att verifiera.

Huvuddelen av området har bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur. Skyddet av skogen i Gammelsätterns naturreservat är därför ett led i bevarandet av biologisk mångfald.

Friluftsliv

Gammelsättern har ett visst värde för det rörliga friluftslivet som besöksmål för att beundra guckuskon och som en plats där möjlighet ges att besöka gammelskog. Området är dock för närvarande, fränsett guckuskolokalen, inte särskilt välkänt och beroende på den ofta mycket blockiga terrängen ganska svårtillgängligt.

Värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Området som omfattas av Natura 2000 hyser till 100% habitatet "9010 västlig taiga enligt art- och habitatdirektivet 92/43/EEG, se bilaga 4. Även utanför Natura 2000-området finns betydande arealer västlig taiga samt smärre våtmarker av typen 7140 "öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn", vilka om möjlighet ges bör läggas till befintligt Natura-område.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot bevarandevärdena är skogsbruk. Områdets storlek och förhållandena i övrigt gör att bildande av naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för att långsiktigt bevara värdena.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att naturskogen och den rika floran vid Gammelsättern bevaras. Med hänsyn till områdets värden och natur-

reservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap miljöbalken.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Planeringsbakgrund

Guckuskoförekomsten vid Gammelsätern är känd sedan åtminstone 1891 då en ingenjör Andersson meddelade denna till botaniker. 1930 fredades området vid guckuskon. Det gamla reservatet inventerades detaljerat 1974 och resten av området 2002, varvid förslag på avgränsning och skötsel lämnades.

Internationell klassning

Det äldre reservatet är utpekad av regeringen som särskilt skyddsområde enligt 7 kap. 28 § miljöbalken för att ingå i ett sammanhängande ekologiskt nätverk av särskilda bevarandeområden, Natura 2000.

Ett område som tagits upp i förteckningen skall prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap 27 § miljöbalken.

Regional klassning

I länets naturvårdsprogram finns Gammelsätern upptaget som klass II – objekt av mycket högt naturvärde. Området har även uppmärksamats i sen tid i och med nyckelbiotopsinventeringen som klassade stora delar av området som nyckelbiotop eller ”andra naturvärden”.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. De ska ej heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintlig skogsväg och ledningar/ledningsgator.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärd samt upparbeta eller ta bort döda träd och vindfällen annat än enligt skötselplanen i syfte att restaurera eller förstärka naturvärdena,
2. gräva, schakta, dika, dämna, anordna upplag eller på annat sätt skada eller påverka mark och vatten,
3. anlägga mark- eller luftledning och uppföra byggnad, mast eller annan anläggning,
4. framföra motordrivna fordon utanför väg, med undantag för uttransport av fälld älg med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador,
5. uppföra permanenta jaktpass samt röja för sikt- eller skjutgator. Jaktgränser, stigar till jaktpass e. dyl. får ej markeras permanent,
6. tillföra kalk, skogsgödsel eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel på land eller i vatten,
7. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov.
2. röjning, gallring, plockhuggning, uppsättning och underhåll av stängsel, bränning och övrig skötsel enligt skötselplanen.
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. skada mark, block eller berg.
2. framföra motordrivet fordon med undantag för färd på skogsbilvägen.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

3. skada växande eller döda - stående eller omkullfallna - träd och buskar, gräva upp eller plocka örter, mossor, vedsvampar eller lavar.
4. fånga eller samla in djur.

Övrigt

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

I **punkt A1** förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler. Skötselåtgärder där syftet är en restaurering eller förstärkning av naturvärdena föreskrivs i skötselplanen i mer påverkade skogsområden. Här är skogliga ingrepp en förutsättning för att uppnå målet med skyddet.

I **punkt A2 -4** förbjuds sådan fysisk påverkan på mark och naturmiljö som uppenbart skulle skada områdets naturvärden, med undantag av uttransport av älg med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador.

Punkt A5 reglerar hur jakten får ske. Markerade jaktpass bedöms som störande inslag som inte hör hemma i reservat. Befintliga pass får dock användas och underhållas. Reservatet bedöms vara så litet att inskränkningar i jakten inte har någon betydelse för de jaktbara arternas

stammar. Det är även av ringa betydelse för friluftslivet, varför konflikter i samband med jakt ej befaras.

Punkt A6 förbjuder kemisk påverkan på mark- och vatten, påverkan som skulle kunna skada områdets biologiska värden.

Punkt A7 förbjuder införsel av främmande arter. Områdets växt- och djurvärld ska ju utvecklas naturligt.

Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. I och med att information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet idag helt saknas är iordningställandet av ett minimum av sådana högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär, och är även ett krav som ställs på Natura 2000-objekt.

Punkterna C1 – C4 inskränker allmänhetens nyttjande av området. Området har ett stort geovetenskapligt värde och bör därför skyddas mot åverkan på mark och berg. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet. Fordonstrafik utanför skogsbilvägen skulle utgöra en allvarlig störning och medföra slitageskador. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

Ärendets handläggning

Gammelsäterns naturreservat bildades ursprungligen 1930 efter framställan från Svenska Naturskyddsföreningen genom Rutger Sernander och Sven Hörstadius. Syftet var att skydda förekomsten av guckusko. 1991 ombildades reservatet samtidigt som en skötselplan utarbetades och marken förvärvades av staten.

Under inventeringen av nyckelbiotoper som Skogsstyrelsen utför kom 1997 ett osedvanligt stort område nära reservatet att pekas ut som nyckelbiotop. Stora delar av denna anmäldes 2002 för avverkning. Länsstyrelsen inledde därmed processen med att skydda ett större område, och initierade en naturvärdesinventering för att fastställa lämplig avgränsning av ett utökat reservat.

Staten har därefter förvärvat delar av området och träffat avtal om intrångsersättning för andra delar.

I remissen tillstyrks reservatsbildningen och endast detaljsynpunkter har inkommit, vilka i allt väsentligt har kunnat beaktas.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

För den del av naturreservatet som ingår i Natura 2000 (se bilaga 2) gäller särskilda bestämmelser för tillstånd enligt miljöbalken 7 kap 28 §.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras enligt vad som anges i 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm. Beslutet delges också berörda sakägare. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av tf. landshövding Inger Eriksson

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, samhällsplanerare Frida Rotberger, antikvarie Sigrid Bergman, funktionssamordnare Marit Ragnarsson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Lennart Bratt

Bilagor:

- 1 Översiktskarta
- 2 Beslutskarta
- 3 Skötselplan
- 4 Bevarandeplan Natura 2000
- 5 Överklagningsformulär (till de som delges)

Sändlista

Sändlistan är borttagen i webbversionen

Skötselplan för naturreservatet Gammelsätern

Innehåll

Beskrivningsdel	1
1.1 Beskrivning av området	1
1.2 Historisk och nuvarande markanvändning.....	4
1.3 Källförteckning	4
Plandel.....	5
2.1 Syfte med naturreservatet	5
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden	5
2.3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	5
2.4 Jakt och fiske	11
2.5 Dokumentation och uppföljning	11
2.6 Revidering av skötselplanen	11
2.7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	12
Bilagor:	13

BESKRIVNINGSDDEL

1.1 Beskrivning av området

1.1.1 Geovetenskap

Gammelsätern ligger i en svag östsluttning ner mot Österdalälvens dalgång (Trängsletdammen). Områdets högre delar, närmast fäboden Gammelsätern, når 500 m.ö.h. och de lägre, längst i öster, 450 m.ö.h. Bergrunden utgörs av dalasandsten (kvartsit) som underlagras av konglomerat och bredvadsporfyr. I block ses tydligt skikt av kalkförande, lättvittrad sandsten som torde ligga bakom den tydliga kalkinfluensen på floran.

Områdets jordart är en storblockig, grusig morän i form av ett småkulligt backlandskap (s.k. dödismorän). I terrängen förekommer dödigröpar, varav några bildar temporärt vattenfyllda sänkor, s.k. lokar. Jordartens grovkornighet medför att grundvattennivån kan variera snabbt och mycket, något som starkt bidrar till områdets speciella flora.

1.1.2 Biologi

Skogstillstånd

Tallskog av mestadels skarp lav- eller ljungtyp är den helt dominerande skogstypen. Den näringsfattiga moränen och skogens brandhistorik gör att tallskogen mestadels är mycket klen trots beståndsåldrar som merendels ligger runt 150 år. Ett varierande inslag av björk ingår i tallbestånden. Spår av upp till nio bränder finns i tallar, men den senaste branden ligger långt tillbaka i tiden. På många ställen finns gamla sälgar som säkerligen har gynnats av de forna bränderna.

Kontrasten är stor mot de grundvattennärda bäckdälderna där en reslig granskog av blåbärstyp med ställvis stort örtinslag växer. Här finns även hänglavsrika partier. Smärre bestånd med gammal ”trånvuxen” gran, samt myrkantsumpskogar är likaledes grandominerade.

Skogarna är genomhuggna i varierande utsträckning. Några nyupptagna hyggen ingår av arronderingsskäl, annars är skogen gammal och i vissa delar endast påverkad av äldre tiders dimensionsavverkningar. Flera bestånd har dock gallrats, men området som helhet har en påtaglig naturskogskaraktär. Lågor och torrträd ingår som ett påtagligt inslag i de flesta bestånden, och särskilt framträdande är de gamla brandstubbar som finns rikligt spridda, ibland bevuxna med varglav.

Vegetation och flora

Områdets vegetation varierar kraftigt beroende på näringstillgång och kalkpåverkan. All högt belägen moränmark intas av trivial ris- eller lavdominerad vegetation av för trakten typisk sort. Så snart ytligt markvatten ger sig tillkänna uppträder dock artrika och i regionen ovanliga växtsamhällen. I de torrare lägena är dessa växtsamhällen tydligt brandbetingade med arter som piprör, liljekonvalj, kattfot, käringtand och nattviol. Fuktigare förekommer tibast, trådfräken, lundelm, trolldruva, skogsvinbär och ögonpyrola. Gamla lågor har en rik mossflora krönt av den starkt hotade levermossan vedtrådmossa.

Säregna är de lokar som i varierande utsträckning torkar ut under torrperioder. Särskilt lokområdet i områdets norra del är starkt starrbevuxet med inslag av bl.a. dyveronika och äkta förgätmigej samt märkligt nog höstlåsbräken. Djupare lokar hyser dvärgigelknopp. På tidvis vattendränkta lågor har den starkt hotade levermossan mikroskapania påträffats.

Områdets myrar utgörs ofta av rikkärr eller intermediära kärr med brunmossor samt exempelvis ängsnycklar, fjällskära, dvärglumner och nordspira. Särskilt intressanta är källflöden eller källmyrspartier där jordranunkel, fjällskräp och gökblomster påträffas. En uppgift om käppkrokmossa finns från våtmarker längs bäcken i det gamla reservatet.

Fauna

Områdets fauna består av de för sårnattrakten typiska skogsarterna, med särskilt rik förekomst av tjäder. Lavskrika och tretåig hackspett bebor området tack vare dess gammelskog. Skalbaggfaunan är rik med bl.a. de rödlistade större flatbagge och gropig brunbagge. Säkerligen återstår mycket att finna vid närmare undersökning av den lägre faunan

Förteckning över intressanta arter funna vid Gammelsättern:

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
Kärlväxter		
Guckusko	<i>Cypripedium calceolus</i>	RH
Mossor		
Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	NT
Mikroskapania	<i>Scapania carinthiaca</i>	CR
Vedtrådmossa	<i>Cephalozia macounii</i>	CR
Käppkrokmossa	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	NT
Lavar		
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT
Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT
Varglav	<i>Letharia vulpina</i>	NT
Skorpgelélav	<i>Collema occultatum</i>	NT
Violettblå tagellav	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
Svampar		
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	NT
Fåglar		
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	VU
Lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT
Skalbaggar		
Reliktbock	<i>Nothorinha punctata</i>	NT
Gropig brunbagge	<i>Zilora ferrugineag</i>	NT
Större flatbagge	<i>Peltis grossa</i>	NT

Tabell över förekomst av rödlistade arter.

Kategorier:

Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2005. (RE)Försvunnen, (CR)

Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar, (NT) Missgynnad, (DD)

Kunskapsbrist.

Regionalt hotad art (RH)

Ett flertalet signalarter har även påträffats, men dessa förtecknas ej här då så många rödlistade arter finns att signalarterna saknar betydelse för bedömningen av skogsbeståndens värden.

Två av arterna, vedtrådmossa och käppkrokmossa, omfattas av EU:s artdirektiv med krav på särskilda skyddsåtgärder. Arterna är dock inte inrapporterade till EU för detta område eftersom de blivit kända i sen tid, men bör behandlas i enlighet med det ansvar som åvilar Sverige att bevara dessa arter. Om möjlighet ges av EU bör arterna inrapporteras.

1.1.3 Kulturhistoria

Naturresevatets närhet till Gammelsäterns fäbodar har givetvis haft betydelse vad gäller äldre påverkan på området. Sannolikt har både betesgång och slåtter förekommit, kanske även betesbränning eller andra metoder för att gynna betesväxter. Spåren efter detta är dock svåra att upptäcka idag. På hygget norr om den norra loken finns rester av något slags bosättning, annars saknas byggnader och byggnadsspår helt.

Övriga kulturspår är stubbarna efter äldre tiders dimensionsavverkning.

1.1.4 Friluftsliv

Gammelsättern har idag ringa betydelse för friluftslivet. Tydliga stigar och andra anläggningar saknas, och området är svårframkomligt. Gammelskogen och dess ovanliga blomsterrikedom är dock en attraktion som om den uppmärksammades säkert skulle komma att uppskattas av en bredare besökskrets.

1.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Skogsmark

Skogsmarken har utsatts för avverkningar, främst i form av äldre dimensionshuggning. Vissa delar har huggits på senare tid och bär ungskog av tall. I något fall finns lövrika "misslyckade" föryngringar. Torrare, talldominerade delar är tydligt brandpräglade, medan fuktigare, granbevuxna sänkor ofta har förskonats från brand. Även i dessa påträffas dock brandspår, om än fåtaligt.

Jakt, fiske och övriga fritidsaktiviteter

Endast jakt bedrivs i området. Jakten organiseras av Särna Viltvårdsområde.

1.3 Källförteckning

Bothmer, Roland von. 1975: Botanisk inventering av Gammelsäterns naturreservat. SNV PM 612.

Hjelmqvist, S. 1966: Beskrivning till berggrundskarta över Kopparbergs län. SGU. Ca 40.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1988: Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. 1988:1.

Opublicerade källor:

Dalarnas Botaniska Sällskap. Databas över kärlväxtfynd i Dalarna Foran AB. Naturvärdesinventering och beståndsindelning 2002.

Weibull, H. 2006: Meddelade mossfynd mm.

PLANDEL

2.1 Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Bevara den naturskogsartade skogen i Gammelsäterns naturreservat inklusive områdets växt- och djurliv i naturlig utveckling samtidigt som möjligheterna till naturvårdande skogsbruksåtgärder och eventuell naturvårdsbränning inte inskränks.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Underlätta möjligheterna till friluftsliv och naturupplevelser i ett naturskogsområde med höga biologiska kvaliteter. Friluftslivsintresset är dock underordnat syftet att bevara de biologiska värdena.

Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

De livsmiljöer och arter enligt det så kallade art- och habitatdirektivet 92/43/EEG som förekommer i Gammelsäterns naturreservat ska skyddas.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Observera att för den del som omfattas av Natura 2000 gäller särskilda skötselrekommendationer som finns uppställda i Bevarandeplanen för området.

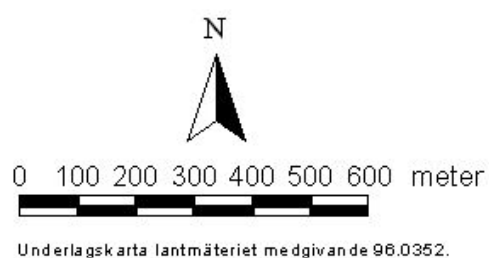
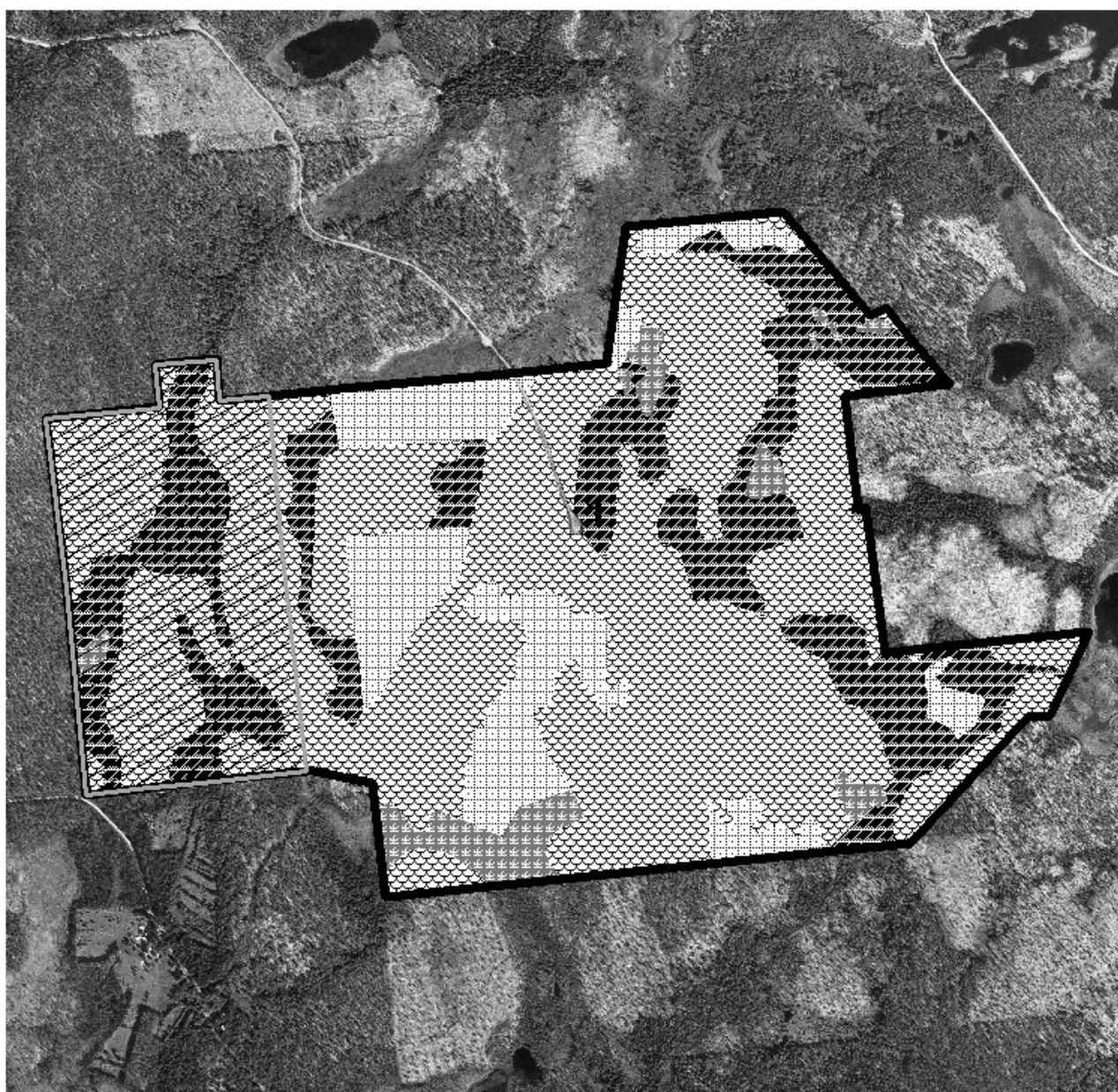
2.3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i sex skötselområden utifrån den skötsel som föreslås, se karta nästa sida:

1. Brandpräglad tallskog
2. Ungskog
3. Grandominerad skog
4. Myr och lokar
5. Kulturmiljöer
6. Friluftsliv

Gammelsätterns naturreservat

Skötselkarta

- Område där Bevarandeplan för N2000 gäller
- Gräns för naturreservatet
- Skötselområden
- Brandpräglad tallskog
- Ungskog
- Grandominerad skog
- Myr eller lokar

Skötselområde Brandpräglad tallskog

Beskrivning

Lav- eller risdominerad tallskog med tydlig brandprägel i form av brandljud i levande träd och gamla brandstubbar. Även markflora och lövinslag är av för brandpräglade skogar typisk karaktär. Mellan bestånden finns en ganska stor variation i hur stark brandprägel är, vilket bör vara styrande vid lokalisering av skötselinsatser.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädsiktet ska vara varierat men talldominerat. Andelen gamla och grova träd ska öka i takt med stigande medelålder. Lövandelen kommer på sikt vara betydande när skogen utsätts för naturliga störningar i form av insekts- eller svampangrepp, stormskador eller brand. Andelen död ved ska öka för att stabiliseras kring ett för naturskogen karakteristiskt värde.

Skötselåtgärder

Skogen skall lämnas för fri utveckling, men med inslag av naturvårdsinriktad bränning. Då brand är en naturlig störning i brandpräglad skog är naturligt uppkommen brand en positiv föryngringsfaktor som bör tillåtas att utvecklas fritt inom ramen för brandskyddets bedömning av spridningsrisk till omgivande fastigheter. Spontan brand skulle utveckla naturtypen, öka mängden död ved och höja lövandelen, visserligen - åtminstone temporärt - på vissa kontinuitetskrävande arters bekostnad. Branden får dock inte beröra de delar utanför skötselområdet där akut hotade, skugg- och fuktfördragande mossorna växer.

Gällande räddningslag ska tills vidare följas. I syfte att förbereda släckningsinsatser och släckningsmetoder på ett från naturvårdssynpunkt önskvärt sätt, skall en släcknings- och bränningsplan upprättas av naturvårdsförvaltaren i samråd med det lokala brandförsvaret. Målet med planen ska vara att bestämma metoder för släckning allt efter brandens läge, intensitet och storlek samt tillgänglig utrustning. Planen ska även ge riktlinjer för framtida naturvårdsinriktad bränning och härvid ha sin grund i den generella policy för naturvårdsbränning i skyddade områden som är under utarbetande. Vid spontan brand ska så skonsamma metoder som möjligt användas vid släckning. Under säkra förhållanden, t ex där det kan förväntas att branden självdör mot naturliga brandgränser, ska viss avbränning och självsläckning tillåtas. Om brand uppstår ska givetvis det avbrända området lämnas för fri utveckling efter släckningen.

Skötselområde Ungskogar

Beskrivning

I huvudsak hyggesmark i utkanten av reservatet eller ca 20 år gamla hyggen med tallungskog. Ungskogspartiet som i söder gränsar mot våtmark innehåller en blandning av små källmyrar och lövrika busksnår, som med tiden åter kan utvecklas till värdefull våtmarks- och sumpskogsmiljö.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädsiktet ska i huvudsak vara tall- eller lövdominerat. Andelen gamla och grova träd ska öka i takt med stigande beståndsmedelålder. Lövandelen kommer i en nära framtid att vara betydande men minskande om inte skogen utsätts för naturliga störningar i form av stormskador, insekts- eller svampangrepp eller blir föremål för skötselåtgärder. Andelen död ved ska på lång sikt öka för att stabiliseras kring ett för naturskogen karakteristiskt värde.

Skötselåtgärder

Skogen skall lämnas för fri utveckling. Skogens karaktär medger dock inte att naturvärdena bibehålls eller utvecklas om inte brand ingår som störningsfaktor. Med tiden måste alltså skötselområdet beröras av brand i någon form. Angående riktlinjer för detta, se skötselområde Brandpräglad tallskog. Undantag gäller för den sydliga, fuktiga och lövrika hyggesmarken som bör utvecklas utan skötsel.

Skötselområde Grandominerade skogar

Beskrivning

Grandominerad, fuktig, örtrik granskog av nyckelbiotopskaraktär. Området torde under lång tid ha utvecklats genom intern beståndsdynamik .

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Trädsiktet ska vara grandominerat. Andelen gamla och grova träd ska öka i takt med stigande medelålder. Lövandelen kommer på sikt vara betydande när skogen utsätts för naturliga störningar i form av stormskador, insekts- eller svampangrepp. Andelen död ved ska öka för att stabiliseras kring ett för naturskogen karakteristiskt värde.

Skötselåtgärder

Skogen skall lämnas för fri utveckling utan skötselåtgärder

Skötselområde Myr och lokar

Beskrivning

I reservatet förekommer ett 10-tal lokar i varierande storlek och med varierande inslag av permanent vattenyta. Lokarna har en mycket värdefull flora med flera sällsynta och hotade arter, särskilt bland mossorna. Av särskilt värde är tillgången på stundtals vattendränkt död ved som fungerar som mosssubstrat.

Myrarna är även de intressanta genom ett inslag av rikkärrsarter, särskilt där källflöden rinner upp på och över myren.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Myrar och lokar ska finnas i nuvarande omfattning och inte påverkas så att de hydrologiska förhållandena förändras. Död ved ska kontinuerligt finnas och förnyas genom naturliga förlopp.

Skötselåtgärder

Myrar och lokar skall lämnas för fri utveckling utan skötselåtgärder

Skötselområde Kulturmiljöer

Såvitt känt finns inga äldre lämningar eller kulturspår av betydelse i området annat än stubbar efter virkesuttag.

Skötselområde Friluftsliv

Allmänt

Med ökat intresse för gammal skog och växter har Gammelsätern goda möjligheter att locka fler besökare i framtiden. Underlättar man för besökare att nå guckuskoförekomsten samt göra en vandring i den gamla skogen kommer man även att skapa ett tilltalande utflyktsmål. Detta förutsätter att tillgängligheten utökas och informationen förbättras. Eftersom besöksstrycket naturligt blir kanaliserat till markerade leder kommer slitage och störning vara begränsat till dessa. Anläggning och skötsel av en stig är därför en viktig åtgärd.

Gammelsätern är i dagsläget lättåtkomlig från den gamla angöringspunkten vid reservates sydvästra hörn. Denna ligger längs skogsbilvägen som leder ner mot Gammelsäterns fäbodar från riksvägen, en sträcka om 700 meter. Tydlig stig därifrån saknas dock.

Byggnader och övriga anläggningar

Något behov av raststugor, toaletter, eldplatser, sopställ och liknande finns inte i dagsläget.

Information

En broschyr om reservatets naturvärden och hur man tar sig dit ska utarbetas. En ny informationstavla förfärdigas och placeras vid parkeringsfickan.

Tillgänglighet - vägar och parkering

Den gamla angöringsplatsen har en liten parkeringsficka som är fullt tillräcklig.

Leder

En stigslinga som passerar delar av guckuskoförekomsten och den märkliga bäckdälden i det gamla reservatet bör märkas upp. Delar av stigen kan behöva spångas, särskilt i guckuskons närhet där trampskador på marken måste minimeras. Man bör samtidigt undersöka förutsättningarna för en slinga som visar upp delar av det utökade området. Det är dock olämpligt att anlägga stig i de östra, känsligare delarna.

Utmärkning

Reservatet märks ut enligt standard.

2.4 Jakt och fiske

Naturreseptet ingår i Särna viltvårdsområde. Jakten är inte begränsad enligt föreskrifterna. Man får dock inte uppföra permanenta jaktpass samt röja för sikt- eller skjutgator. Jaktgränser, stigar till jaktpass e. dyl. får ej markeras permanent. Älgdragare får användas under förutsättning att markskador inte uppkommer. Fiske bedrivs inte i reservatet.

2.5 Dokumentation och uppföljning

Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhålls-åtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Kvalitetsmål för biologisk mångfald

Dokumentation och uppföljning utförs av Länsstyrelsen dels inom ramen för uppföljning av skyddad natur vilket omfattar ett urval reservat med olika naturtyper och dels som underlag för utvärdering av om syftet med varje enskilt reservat uppnås. I egenskap av Natura 2000-objekt kommer särskilda krav att ställas på uppföljning av arter och habitat enligt EU:s direktiv.

Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, men ledas av funktionen för områdesskydd vid Länsstyrelsen.

Övriga skötselåtgärder

Länsstyrelsen kommer som förvaltare av naturreseptet fortlöpande att se till att informationstavlor, skyltar, leder mm är i gott skick. Besiktningar dokumenteras. Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

2.6 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

2.7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet	Finansiering
Röjning och utmärkning av stig	2007		2	Reservatsanslag
Informationsskylt	2007		1	Reservatsanslag
Bränningsplan	2010		3	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Löpande			Reservatsanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt program för uppföljning av skyddad natur			Anslag för uppföljning

Bilagor:

Administrativa data

Namn	Gammelsäterns naturreservat																		
Objektnummer (DOS-Id)	RegDos: 2002456, Dos: 1001564																		
Natura 2000-beteckning	SE 0620019 25,5 ha, dvs det gamla reservatet																		
Län	Dalarnas län																		
Kommun	Älvdalen																		
Markslag: (uppdelning enligt KNAS)	<table> <tr> <td>Tallskog</td><td>99,3 ha</td></tr> <tr> <td>Granskog</td><td>9,2 ha</td></tr> <tr> <td>Barrblandskog</td><td>9,5 ha</td></tr> <tr> <td>Lövblandad barrskog</td><td>3,3 ha</td></tr> <tr> <td>Triviallövskog</td><td>4,1 ha</td></tr> <tr> <td>Hygge</td><td>29,0 ha</td></tr> <tr> <td>Impediment</td><td>3,9 ha</td></tr> <tr> <td>Myr</td><td>13,4 ha</td></tr> <tr> <td>Vatten</td><td>0,0 ha</td></tr> </table>	Tallskog	99,3 ha	Granskog	9,2 ha	Barrblandskog	9,5 ha	Lövblandad barrskog	3,3 ha	Triviallövskog	4,1 ha	Hygge	29,0 ha	Impediment	3,9 ha	Myr	13,4 ha	Vatten	0,0 ha
Tallskog	99,3 ha																		
Granskog	9,2 ha																		
Barrblandskog	9,5 ha																		
Lövblandad barrskog	3,3 ha																		
Triviallövskog	4,1 ha																		
Hygge	29,0 ha																		
Impediment	3,9 ha																		
Myr	13,4 ha																		
Vatten	0,0 ha																		
Naturtyper enl art och habitatdirektivet:	<table> <tr> <td>Västlig taiga</td><td>32,0 ha</td></tr> </table>	Västlig taiga	32,0 ha																
Västlig taiga	32,0 ha																		
Bebyggelser och anläggningar	Saknas																		

Biologisk intressekarta

